

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

26 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Nicolae Gordilă,

Judecători – Ion Guzun, Elena Covalenco, Liliana Catan, Iurie Diaconu,

juducând în ședință, fără participarea părților recursul ordinar, declarat de către avocatul Belousov Andrei în numele inculpatului Șoimu Andrei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2017, în cauza penală în privința lui

*Șoimu Andrei XXX, născut la XX XXX XXXX, în
XXX XXXXX XXX, domiciliat în XXXXX XXXX XXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 04.08.2015 - 03.06.2016;

instanța de apel: 28.06.2016 - 21.03.2017;

instanța de recurs: 12.06.2017 - 26.09.2017

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală a fost legal executată.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție asupra recursului în cauză în baza actelor din dosar,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești din 03 iunie 2016, Șoimu Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 400 unități convenționale.

2. Pentru a se pronunța prin sentință, instanța de fond a reținut că, Șoimu Andrei în perioada lunii septembrie 2014, data și ora exactă de către organul de urmărire penală nu au fost stabilite, aflându-se în or. Hîncești, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul perfectării actelor pentru angajare la muncă în Belgia, a dobândit de la Olărașu Anatolie suma de 500 euro, echivalentul a 9 250 lei.

Fapta constatată de prima instanță, reținută în sarcina inculpatului, a fost calificată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal- *escrocherie, adică dobândire ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere.*

3. Sentința a fost contestată cu apel de către inculpatul Șoimu Andrei, prin care a solicitat, casarea sentinței cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei sentințe de achitare în privința acestuia.

În motivarea apelului a menționat că, probele puse la baza condamnării n-au fost administrate, cercetate și apreciate corect, ele confirmând un raport juridic de natură civilă bazat pe un litigiu cu privire la angajarea părții vătămate la lucru peste hotarele țării.

Mai mult, acesta a indicat că, în ședința de judecată din 22.01.2016, Olărașu Anatolie a depus cererea prin care a solicitat încetarea procesului penal, deoarece s-a împăcat cu inculpatul, pretenții materiale nu are.

Prin încheiere protocolară instanța a refuzat de a înceta procesul penal în temeiul împăcării părților din motiv, că inculpatul nu și-a recunoscut vina în cele incriminate. Instanța n-a încetat procesul penal nici după examinarea fondului cauzei. În cadrul ședinței de judecată din 28.09.2015 după audierea părții vătămate, apărarea a solicitat să fie audiat inculpatul, deoarece ultimul dorește să facă declarații, în pofida celor menționate Șoimu Andrei n-a fost audiat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2017, a fost respins apelul declarat de către inculpatul Șoimu Andrei ca fiind nefondat, cu menținerea sentinței atacate.

4.1. În motivarea deciziei instanța de apel a conchis că, instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia de a-l recunoaște vinovat pe Șoimu Andrei de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal.

Instanța de apel a menționat că, aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe administrate în respectiva cauză penală și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, cum ar fi:

- *declarațiile inculpatului Șoimu Andrei;*
- *declarațiile părții vătămate Olărașu Anatolie (f. d. 134);*
- *declarațiile martorului Olărașu Ion (f. d. 136);*
- *raportul - denunț al ofițerului de investigații Sevastian Andrei din 12.01.2015 (f. d. 11);*
- *cererea lui Olărașu Ion din 23.12.2014 (f. d. 14);*
- *ratele oficiale de schimb pentru data de 15.09.2014 (f. d. 23);*

- referința privind componența familiei inculpatului eliberată de Primăria Hîncești la 13.03.2015 (f. d. 36);
- certificatul medical în privința inculpatului eliberat la 13.03.2015 de IMSP Spitalul raional Hîncești (f.d. 37);
- caracteristica inculpatului eliberată de Primăria Hîncești (f. d. 38);
- revendicarea F-246 eliberată la data de 24.02.2015 (f. d. 39).

Din probatoriul administrat, rezultă cu certitudine că inculpatul, profitând de încredere, a primit 500 euro de la partea vătămată, însă nu și-a onorat obligațiunea asumată de perfectare a actelor cu ulterioara angajare în câmpul muncii peste hotarele țării, astfel, prin înșelăciune a însușit suma de 500 euro de la Olărașu Anatolie.

Cât privește declarațiile părții vătămate date în cadrul ședinței din prima instanță, instanța de apel a conchis că, acestea coroborează cu împrejurările stabilite în cauză, astfel prin crearea unei situații artificiale de înșelăciune și de încredere, sub pretextul obligațiunilor asumate, pe care nu avea dreptul și posibilitatea să le execute, inculpatul a însușit banii de la partea vătămată.

Mai mult, instanța de apel a menționat că, inculpatul nu exercita funcția de persoană competentă privind angajarea la lucru peste hotarele țării a părții vătămate, astfel, ducând-o în eroare, i-a însușit banii primiți în sumă de 500 euro, folosindu-i în scopuri personale.

Inculpatul nu a demonstrat că a întreprins măsurile necesare, pe care pretinde că le-a îndeplinit, astfel, prin comportamentul incorect, bazat pe înșelăciune și abuz de încredere, a exercitat o influențare psihică asupra conștiinței și voinței victimei, dobândind ilicit suma de 500 euro.

Astfel, inculpatul a prezentat vădit fals realitatea, a exploatat conștient raporturile de încredere care s-au stabilit între el și partea vătămată pe o durată de timp îndelungată, a ascuns faptele și împrejurările reale ale cazului, a căror necunoaștere au determinat eroarea ultimei privind legalitatea transmiterii banilor.

Primirea banilor cu condiție îndeplinirii unui angajament se califică ca escrocherie, deoarece în cazul dat, inculpatul, încă la momentul dobândirii sumei de 500 euro, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Cât privește declarațiile inculpatului precum că nu este vinovat de săvârșirea infracțiunii imputate, au fost apreciate de către instanță drept o metodă de a se eschiva de la răspunderea penală.

Instanța de apel a indicat că, prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor din articolele 7, 61 și 75 Cod penal, în sentință, fiind cuprinse datele privind persoana inculpatului, gravitatea infracțiunii săvârșite și circumstanțele care influențează asupra pedepsei.

Totodată, instanța de apel a respins ca nefondate argumentele apărării precum că fapta reținută în sarcina inculpatului nu constituie o infracțiune, deoarece relațiile dintre inculpat și partea vătămată sunt relații civile, or, prima instanță corect a delimitat escrocheria de încălcarea normelor de drept civil luând în considerație două aspecte de maximă importanță: 1) atitudinea și acțiunile inculpatului față de faptul transmiterii banilor de către victimă și 2) prezența disponibilității efective a inculpatului de a-și îndeplini angajamentul asumat față de victimă.

Mai mult, instanța de apel a respins ca neîntemeiate alegațiile inculpatului precum că i-a fost încălcat dreptul de a face declarații în ședința de judecată în primă instanță, deoarece potrivit procesului - verbal al ședinței de judecată, el a refuzat să facă declarații, făcând uz de dreptul de a tăcea. (f. d. 132).

Cât privește argumentele inculpatului precum că prima instanță ilegal nu a încetat procesul penal, urmare a cererilor depuse de către partea vătămată și inculpat (f. d. 102-103), instanța de apel a indicat că alegațiile inculpatului sunt eronate, or, potrivit art. 276 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, la împăcarea părților nu poate fi încetat procesul penal în baza art. 190 Cod penal.

Totodată, instanța de apel a menționat că, inculpatul nu cade sub incidența Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, existând restricția prevăzută la art. (1) alin. (1) - inculpatul nu a manifestat căință activă în cadrul procesului penal.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Belousov Andrei în numele inculpatului Șoimu Andrei, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei penale spre rejudecare de către aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată.

Recurentul menționează că, prima instanță i-a încălcat dreptul inculpatului de a face declarații, fapt dovedit din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de fond din 28.09.2015.

Mai mult, apărarea susține că, instanța de apel nu a dat răspuns argumentului invocat de către inculpat precum că, ultimul nu a acționat prin înșelăciune, deoarece acesta i-a găsit locul de muncă promis părții vătămate Olărașu Anatolie, însă ultimul

din motive de sănătate a refuzat să fie angajat, fapt recunoscut de către acesta în ședința de judecată a instanței de fond din 28.09.2015.

Totodată, apărătorul indică că, instanța de apel incorect nu a luat în calcul cererile depuse de către inculpat și partea vătămate cu privire la împăcare acestora, și urma să înceteze procesul penal în privința inculpatului.

Apărătorul menționează că, instanța de apel eronat a indicat că inculpatul nu cade sub incidența Legii nr. 210 din 29 iulie 2016 privind amnistia în legătura cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, deoarece acesta nu și-a recunoscut vina, or conform art. 57 Cod penal, liberarea de răspundere penală în legătură cu căința activă este posibilă și fără recunoașterea vinei, mai mult inculpatul a compensat integral valoarea daunei materiale.

5.1. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință asupra recursului declarat de către apărătorul inculpatului, menționând că recurentul se referă la starea de fapt a cauzei și la chestiunea de apreciere a probelor, ceea ce nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, iar instanța de apel just a conchis asupra vinovăției inculpatului.

6. Judecând recursul declarat avocatul Belousov Andrei în numele inculpatului Șoimu Andrei, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, instanța, judecând recursul este în drept de a-l admite, să caseze total hotărârea atacată și să dispună încetarea procesului penal, în cazurile prevăzute de prezentul cod.

Recurentul își exprimă dezacordul cu hotărârile adoptate de către instanțele de fond și apel, invocând că, până la retragerea completului de judecată pentru deliberare, inculpatul s-a împăcat cu partea vătămată, care a și solicitat încetarea procesului penal fapt confirmat de cererea ultimului din 19 ianuarie 2016 (f.d. 102), ce a fost neglijat de către instanțele de judecată.

Analizând materialele cauzei instanța de recurs constată că inculpatul a fost învinuit și condamnat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal – *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere*.

Potrivit art. 109 alin. (1), (2) Cod penal, împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă, iar în cazul minorilor, și pentru o infracțiune gravă, infracțiuni prevăzute la capitolele II–VI din

Partea specială, precum și în cazurile prevăzute de procedura penală. Împăcarea este personală și produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale și până la retragerea completului de judecată pentru deliberare.

Potrivit art. 16 Cod penal, infracțiunea incriminată inculpatului este clasificată ca infracțiune mai puțin gravă.

În acest sens, Colegiul penal lărgit reține că în cadrul examinării cauzei în instanța de fond la 19 ianuarie 2016 (f.d. 102), partea vătămată Olărașul Anatolie, a depus cerere de încetarea procesului penal în privința lui Șoimu Andrei în legătură cu faptul că s-au împăcat.

Mai mult, la 22 ianuarie 2016, inculpatul prin cerere solicită încetarea procesului penal din motiv că s-a împăcat cu partea vătămată.

Pe tot parcursul judecării cauzei partea vătămată a solicitat încetarea procesului penal.

Colegiul penal lărgit ține să remarce că este neclară poziția primei instanțe care în ședința de judecată din 22 ianuarie 2016, a indicat că cererile de încetare a urmăririi penale înaintate de către partea vătămată și inculpat se lasă spre soluționare după examinarea fondului cauzei, în legătură cu faptul că inculpatul nu recunoaște fapta infracțiunii, or potrivit art. 109 Cod penal, nu prevede ca condiție a instituției împăcării, recunoașterea vinovăției.

Ulterior, inculpatul Șoimu Andrei a atacat cu apel sentința primei instanțe solicitând încetarea procesului penal invocând faptul că instanța nu s-a expus în sentința asupra cererilor înaintate de către părți în privința împăcării acestora.

Însă, instanța de apel eronat a respins apelul inculpatului apreciind că potrivit art. 276 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, la împăcarea părților nu poate fi încetat procesul penal în baza art. 190 Cod penal, or înlăturarea răspunderii penale în cazurile prevăzute de art. 109 Cod penal, nu depinde în mod obligatoriu de existența plângerii părții vătămate, așa cum prezența acesteia este prescrisă în art. 276 Cod de procedură penală.

Mai mult, Colegiul penal lărgit susține că, instanța de apel neîntemeiat a luat în calcul prevederile art. 276 Cod de procedură penală, or în speța dată nu este necesar a face trimitere la prevederile acestui articol.

Rezumând cele expuse mai sus, Colegiul penal lărgit atestă că la momentul examinării cauzei în instanța de fond au fost prezente condițiile de admitere a cererii de împăcare înaintată atât de partea vătămată cât și de către inculpat, cu încetarea procesului penal, prevăzut la art. 109 Cod penal, însă prima instanță a omis să soluționeze această chestiune.

Împăcarea este o problemă de drept, deci ține de legalitatea sentinței instanței de fond, astfel că eroarea comisă urma să fie examinată în ordinea căii de atac apelul.

În eventuala situație, când nici instanța de apel nu a soluționat în mod legal această eroare de drept, comisă de instanța de fond, soluțiile instanțelor cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, ca temei pentru declararea recursului, când a intervenit împăcarea părților în cazul prevăzut de lege.

Colegiul penal lărgit menționează că alegație invocată în recurs, în acest sens, și-a găsit confirmare și se atestă că, instanța de apel nu a constatat și apreciat circumstanțele de drept privind încetarea procesului penal în privința inculpatului, pe motivul împăcării părților, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și de drept material.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit constată netemeinicia soluției instanței de apel de inadmisibilitate a cererii de încetare a procesului penal în privința inculpatului, pe motivul împăcării părților.

În baza considerentelor expuse mai sus, Colegiul penal lărgit conchide de a admite recursul ordinar și să caseze total sentința primei instanțe și decizia instanței de apel, în privința lui Șoimu Andrei, cu încetarea procesului penal, în legătură cu împăcarea părților.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

admite recursul ordinar, declarat de către avocatul Belousov Andrei în numele inculpatului Șoimu Andrei, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2017 și sentința Judecătoriei Hîncești din 03 iunie 2016, în partea condamnării lui *Șoimu Andrei XXX* în baza art. 190 alin. (1) Cod penal și dispune încetarea procesului penal, în conformitate cu prevederile art. 109 Cod penal, în legătură cu împăcarea părților.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la **17 octombrie 2017**.

Președinte:

Nicolae Gordilă

Judecători:

Ion Guzun

Elena Covalenco

Liliana Catan

Iurie Diaconu